

Jaargang 37, nummer 2,
juli 2012

Historische vereniging voor de IJsseldelta Jan van Arkel

0 100 200 300 400 500 Meter.

Inhoud

DE VERGROTING VAN DE DORPSKERK TE IJSSELMUIDEN ANNO DOMINI 1912 ~ Bertil Brink.	3
AEBRANDEN BAKKERIJ SCHEPT RUIMTE ~ André Westendorp	29
ENKELE GEGEVENS BETREFFENDE DOMINEE PIETER ZANDT ~ Bertil Brink en Jaap van Gelderen	33
JOCHEM RIETMAN, EEN GERENOMMEERD VAKMAN ~ Thijs Snoeijer	41
DE KOSTERS FELIX ~ Bertil Brink	45

Foto omslag: De werkers bij de verbouw in 1912 (Verzameling A. Kanis)

Ten geleide

Deze publicatie is tot stand gekomen vanuit de Werkgroep Kerkgeschiedenis IJsselmuiden, welke sinds 2006 actief is. Na de bijdragen van dr. H. Reenders (1935-2009) over Hervormd IJsselmuiden en Grafhorst in de negentiende eeuw in de Kamper Almanak 2003, en zijn grote, postuum uitgekomen, studie over de geschiedenis van de Gereformeerde Kerk IJsselmuiden (Kerk aan de overkant), dan nu een aflevering van ons Tijdschrift gewijd aan de plannen om te komen tot vergroting van de oude Dorpskerk te IJsselmuiden. Het is bepaald boeiend om dit proces te volgen vanuit de kerkelijke notulen, de kasboeken, de pers en vanuit de overgeleverde verhalen. Vele betrokkenen komen zo tot leven, in het bijzonder de predikant van destijds, ds. Pieter Zandt (1880-1961) die later grote bekendheid genoot als politicus voor de S.G.P.

Wij bedanken ieder die meewerkte aan het verzamelen en toegankelijk maken van de bronnen, een geweldig karwei. Het leeuvenaandeel van het schrijfwerk werd verricht door Bertil Brink, met wie het prettig samenwerken was om, na het wieden en kappen in het overvloedige materiaal, tot het nu voorliggende resultaat te komen, Jaap van Gelderen Leden Werkgroep: Willem van den Belt; Jan Kees Bezeemer; Bertil Brink; Henk Brink; Lub Goudbeek; Arent Koopman; Jan van Lente; Geuje van der Linde; Thijs Snoeijer; André Westendorp; John Wezenberg.

Zaterdag 8 september 2012 is tijdens de 'Open Monumentendag' de Dorpskerk open voor het publiek. Er zal dan ook worden stilgestaan bij de kerkuitbreiding van 1912. Exemplaren van dit themanummer zijn daar dan beschikbaar.

BEROEPINGSWERK

Het beleid in geestelijke zaken werd sterk bepaald door een kleine groep mannen, kerkenraadsleden, notabelen en kerkvoogden, die kennelijk het vertrouwen genoot van de meerderheid in de gemeente, 'het eenvoudige en vaak onmondige kerkvolk, gehecht aan de oude paden' (aldus B. Brink). Wanneer de mannelijke lidmaten bij de tienjaarlijkse stemming de mogelijkheid kregen om in het vervolg invloed uit te oefenen op de samenstelling van de kerkenraad en de beroeping van predikanten, maakten zij hiervan dan ook geen gebruik. Opvallend is de geringe opkomst van de lidmaten der gemeente om te oordelen over de dubbeltallen die de kerkenraad in vacaturetijden voorstelden: zo stemden slechts 49 lidmaten vóór het voorstel om Zandt te beroepen en dertien tegen (de gemeente telde nota bene 1500 leden).

HET ECHTPAAR ZANDT-PRUISSEN

Van 1910-1915 was Zandt predikant in IJsselmuiden-Grafhorst, hij woonde met zijn echtgenote in de onder zijn voorganger nieuwgebouwde grote pastorie. Dienstbode was ene Geertje Tuinman (1890), zij werd wellicht bijgestaan door één of meerdere dag-hulpen. De eerste financiële uitgave, vermeldt in het kasboek van de kerkvoogden, onmiddellijk ná de overkomst van het echtpaar Zandt, werd zo genoteerd: 'D.J. Telder, elektrische bel aangelegd pastorie f 17,38'. Mevrouw bestierde haar

Ds. Zandt (als jong predikant) en zijn echtgenote (Verzameling H. Hille)

huis in deftige stijl, wat aan veel dingen te merken was. En hoewel ze (naar de overlevering wil) beslist heel vriendelijk was, kwam ze toch wat afstandelijker over dan haar man. Er wordt verteld dat kerkgangers elke zondag uitkeken naar het moment dat mevrouw Zandt de kerk binnenkwam: welke hoed zou ze nu weer ophebben? Kwam dominee Zandt al uit een rijk en voornaam boerengeslacht, mevrouw Zandt behoorde tot de deftige burgerij van Kampen, en had nogal het een en ander aan aardse goederen meegekregen en geërfd. Hoewel de dominee regelmatig in zijn preek sprak over het 'aardse slijk' wanneer het ging over geld en goed, kwam mevrouw dikwijls geïnteresseerd informeren bij de Bank hoe het ervoor stond met de aandelen.